

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 16ης Ιουνίου 2011*

Στην υπόθεση C-484/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Rechtbank 's-Gravenhage (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2007, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 31 Οκτωβρίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Fatma Pehlivan

κατά

Staatssecretaris van Justitie,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, J.-J. Kasel (εισηγητή), Α. Borg Barthet, Ε. Levits και Μ. Berger, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Απριλίου 2010,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η F. Pehlivan, εκπροσωπούμενη από τον P.H. Hillen, advocaat,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Wissels, M. de Mol και B. Koorman,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Lumma και J. Möller,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τη W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Rozet και M. van Beek,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουλίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Σύνδεσης, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως (στο εξής: απόφαση 1/80). Το Συμβούλιο Σύνδεσης συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα από τη Δημοκρατία της Τουρκίας, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου, και συνάφθηκε, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48).
- ² Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της F. Pehlivan, τουρκικής υπηκοότητας, με τον Staatssecretaris van Justitie (Υπουργός Δικαιοσύνης, στο εξής: Staatssecretaris) ως προς το ζήτημα της ανάκλησης της άδειας διαμονής που της είχε χορηγηθεί, καθώς και ως προς το ζήτημα της διαδικασίας απελάσεώς της από τις Κάτω Χώρες.

Το νομικό πλαίσιο

Η σύνδεση ΕΟΚ-Τουρκίας

- 3 Το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και συνάφθηκε, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/002, σ. 149), έχει ως εξής:

«Στους τομείς που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο, η Τουρκία δεν μπορεί να απολαύει περισσότερο ευνοϊκής μεταχειρίσεως από εκείνη που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Κοινότητας.»

- 4 Το τμήμα 1 του κεφαλαίου II της αποφάσεως 1/80, κεφαλαίου που επιγράφεται: «Κοινωνικές διατάξεις», αφορά «[ζ]ητήματα σχετικά με την απασχόληση και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων». Στο τμήμα αυτό περιλαμβάνονται τα άρθρα 6 έως 16 της εν λόγω αποφάσεως.

- 5 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί ελεύθερης προσβάσεως των μελών της οικογενείας του στην απασχόληση, ο Τούρκος εργαζόμενος που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους:

- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί ένα έτος, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, ανανεώσεως της ισχύουσας αδείας εργασίας του στον ίδιο εργοδότη, αν εξακολουθεί να κατέχει θέση εργασίας,

- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη, και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, να αποδεχθεί, κατ' επιλογή του, άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του γίνεται υπό συνήθεις συνθήκες από άλλο εργοδότη και έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του οικείου κράτους μέλους,

- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.»

6 Το άρθρο 7 της αποφάσεως 1/80 ορίζει:

«Τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του:

- εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί τρία τουλάχιστον έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας,

- εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα.

Τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής μπορούν, ανεξαρτήτως της διάρκειας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός αυτού, υπό τον όρο ότι ο ένας από τους γονείς έχει ασκήσει νόμιμη εργασία επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους μέλους.»

7 Το άρθρο 14 της ίδιας αποφάσεως έχει ως εξής:

«1. Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.

2. Το παρόν τμήμα δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις νομοθεσίες των διαφόρων κρατών ή από διμερείς συμφωνίες μεταξύ Τουρκίας και κρατών μελών της Κοινότητας, εφόσον δεν προβλέπονται συναφώς ευνοϊκότερες διατάξεις για τους ημεδαπούς.»

Η εθνική νομοθεσία

8 Ο νόμος για την ολοσχερή αναθεώρηση του νόμου περί αλλοδαπών (*Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet*), της 23ης Νοεμβρίου 2000 (*Stb.* 2000, αριθ. 495, στο εξής: *Vw* 2000), τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2001. Από την ημερομηνία αυτή τέθηκαν επίσης σε ισχύ στις Κάτω Χώρες η κανονιστική απόφαση περί αλλοδαπών του 2000 (*Vreemdelingenbesluit* 2000, *Stb.* 2000, αριθ. 497, στο εξής: *Vb* 2000), καθώς και ο κανονισμός περί αλλοδαπών του 2000 (*Voorschrift Vreemdelingen* 2000, *Stcrt.* 2001, αριθ. 10). Με την εγκύκλιο περί αλλοδαπών του 2000 (*Vreemdelingencirculaire* 2000, στο εξής: *Vc* 2000), ο *Staatssecretaris* παρέσχε εξηγήσεις για τον τρόπο εφαρμογής του *Vw* 2000 και του *Vb* 2000.

9 Το άρθρο 14 του Vw 2000 ορίζει:

«1. Ο Υπουργός έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α) να δέχεται ή να απορρίπτει χωρίς εξέταση την αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής ορισμένου χρόνου·
- β) να δέχεται ή να απορρίπτει χωρίς εξέταση την αίτηση παρατάσεως της διάρκειας ισχύος της εν λόγω άδειας διαμονής·
- γ) να τροποποιεί την άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, είτε κατόπιν αιτήσεως του δικαιούχου, είτε αυτεπαγγέλτως λόγω μεταβολής των συνθηκών·
- δ) να ανακαλεί την άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου·

[...]

2. Η άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου χορηγείται υπό περιορισμούς, αναλόγως του σκοπού για τον οποίο επετράπη η διαμονή. Μπορούν επίσης να επιβληθούν και άλλοι όροι. Με κανονιστικές διοικητικές πράξεις γενικής ισχύος μπορούν να θεσπισθούν κανόνες για τους περιορισμούς και τις λοιπές προϋποθέσεις.

3. Η άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου χορηγείται για περίοδο που δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε συναπτά έτη. Με κανονιστική διοικητική πράξη θεσπίζονται κανόνες για τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής και για την παράταση της διάρκειας ισχύος.»

10 Κατά το άρθρο 18, παράγραφος 1, του Vw 2000:

«Η αίτηση παρατάσεως της διάρκειας ισχύος μιας άδειας διαμονής ορισμένου χρόνου, υπό την έννοια του άρθρου 14, μπορεί να απορριφθεί εφόσον:

[...]

c) ο αλλοδαπός παρέσχε ανακριβή στοιχεία ή απέκρυψε στοιχεία τα οποία θα είχαν οδηγήσει στη απόρριψη της αρχικής αιτήσεως·

[...]

f) δεν τηρείται ο περιορισμός υπό την επιφύλαξη του οποίου χορηγείται η άδεια ή δεν πληρούνται άλλη σχετική με την άδεια προϋπόθεση·

[...]».

11 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 του Vw 2000, η άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου μπορεί να ανακληθεί για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, του νόμου αυτού.

12 Δυνάμει του άρθρου 3.24 του Vb 2000, η άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, υπό την έννοια του άρθρου 14 του Vw 2000, μπορεί να χορηγηθεί, υπό την επιφύλαξη περιορισμού σχετικού με την οικογενειακή επανένωση με μέλος της οικογενείας Ολλανδού ή αλλοδαπού διαμένοντος νομίμως, κατά την έννοια του νόμου αυτού, πλην του

ή της συζύγου, του ή της συντρόφου που έχει ή δεν έχει καταχωρισθεί ή του ανηλίκου τέκνου, εφόσον, ο αλλοδαπός, κατά την κρίση του Staatssecretaris, όντως ανήκει, και ανήκε ήδη από τότε που βρισκόταν στη χώρα καταγωγής του, στην οικογένεια του προσώπου με το οποίο επιθυμεί να ζήσει, ο δε χωρισμός του θα αποτελούσε μέτρο δυσανάλογης σκληρότητας.

13 Το άρθρο 3.51, παράγραφος 1, του Vb 2000 ορίζει:

«Η άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, υπό την έννοια του άρθρου 14 του Vw 2000, η οποία χορηγείται υπό την επιφύλαξη περιορισμού σχετικού με την παράταση της διαμονής, μπορεί να χορηγείται στον αλλοδαπό ο οποίος έχει διαμείνει στις Κάτω Χώρες επί τριετία, έχοντας άδεια διαμονής χορηγηθείσα για τις εξής περιπτώσεις:

α) την οικογενειακή επανένωση ή τη δημιουργία οικογένειας με άτομο που έχει δικαίωμα μόνιμης διαμονής·

[...]».

14 Το άρθρο 3.52 του Vb 2000 προβλέπει ότι η άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, υπό την έννοια του άρθρου 14 του Vw 2000, μπορεί να χορηγηθεί, υπό την επιφύλαξη περιορισμού σχετικού με την «παράταση της διαμονής», σε άλλες περιπτώσεις εκτός από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 3.51, στον αλλοδαπό ο οποίος διαμένει νομίμως στις Κάτω Χώρες, υπό την έννοια του ίδιου νόμου, και ο οποίος, κατά την κρίση του Staatssecretaris, λόγω εξαιρετικών συνθηκών, δεν μπορεί να υποχρεωθεί να εγκαταλείψει τις Κάτω Χώρες.

- 15 Στη Vc 2000 εκτίθεται, μεταξύ άλλων, η πολιτική των αρχών των Κάτω Χωρών στο πλαίσιο της αποφάσεως 1/80. Στο τμήμα B11/3.5 της εγκυκλίου αυτής, όπως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, προβλέπονται, μεταξύ άλλων, όσον αφορά το άρθρο 7 της εν λόγω αποφάσεως:

«Διευκρινίσεις για την έννοια των: “μελών της οικογενείας”: ως μέλη της οικογενείας νοούνται η σύζυγος του Τούρκου εργαζομένου και οι κατιόντες τους, ηλικίας κάτω των 21 ετών, των οποίων η συντήρηση τους βαρύνει, καθώς και οι ανιόντες του εργαζομένου αυτού και της συζύγου του, των οποίων η συντήρηση τους βαρύνει [...]

“Διαμένουν νομίμως”: η έννοια αυτή προϋποθέτει ότι το μέλος της οικογενείας πρέπει όντως να ζει επί τρία ή πέντε συναπτά έτη με τον Τούρκο εργαζόμενο [...]. Ωστόσο, για τον υπολογισμό του διαστήματος αυτού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι βραχείας διάρκειας διακοπές της συμβιώσεως, οι οποίες πραγματοποιούνται χωρίς πρόθεση οριστικής διακοπής. Ως βραχεία διακοπή μπορεί να θεωρηθεί η απουσία από την κοινή στέγη για εύλογο χρονικό διάστημα, εφόσον υπάρχουν βάσιμοι προς τούτο λόγοι, ή η μη ηθελημένη διαμονή του ενδιαφερομένου, βραχύτερη των έξι μηνών, στη χώρα καταγωγής του [...]

- 16 Όσον αφορά την παράταση της διαμονής των μελών της οικογενείας, το τμήμα B11/3.5.1 της Vc 2000 προβλέπει μεταξύ άλλων:

«[...] οι εθνικοί κανόνες για την οικογενειακή επανένωση και τη δημιουργία οικογένειας [...] παρέχουν επίσης, κατά κανόνα, στα μέλη της οικογενείας το δικαίωμα να εργαστούν. Ως εκ τούτου, λειτουργούν ρυθμιστικά πέραν του πεδίου των υποχρεώσεων που επιβάλλει η απόφαση 1/80. Περαιτέρω, κατά την εθνική νομοθεσία, στο ανήλικο μέλος της οικογενείας, το οποίο έχει λάβει, ως ανήλικος, άδεια διαμονής με σκοπό την οικογενειακή επανένωση με άτομο που έχει δικαίωμα μόνιμης διαμονής, χορηγείται, κατόπιν αιτήσεώς του, μετά από ένα έτος, αυτοτελής άδεια παρατάσεως της διαμονής. [...]

“Τρία έτη νόμιμης διαμονής”: Μετά από τρία έτη νόμιμης διαμονής, ισχύει ο γενικός κανόνας ότι τα μέλη της οικογενείας Τούρκου εργαζομένου που είναι ενταγμένοι στη νόμιμη αγορά εργασίας, τα οποία στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως με τον Τούρκο εργαζόμενο στις Κάτω Χώρες έλαβαν άδεια διαμονής, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε κάθε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής τους. Το γεγονός ότι το μέλος της οικογενείας έχει γεννηθεί στις Κάτω Χώρες και, συνεπώς, δεν χρειάστηκε να ζητήσει άδεια προκειμένου να ζήσει με τον Τούρκο εργαζόμενο στις Κάτω Χώρες, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως, δεν ασκεί επιρροή [...]».

- 17 Η τελευταία αυτή διευκρίνιση της Vc 2000 σημαίνει ότι, κατά το δίκαιο των Κάτω Χωρών, η ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, αποτελεί τον κανόνα μετά την τριετή περίοδο νόμιμης διαμονής. Με αυτόν τον ευνοϊκότερο κανόνα για τα μέλη του Τούρκου εργαζομένου εισάγεται παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80. Αυτός ο ευνοϊκότερος κανόνας πρέπει να έχει πάντοτε εφαρμογή.
- 18 Περαιτέρω, τα ανωτέρω μέλη της οικογενείας μπορούν ήδη μετά από τρία χρόνια νόμιμης διαμονής στη χώρα να υποβάλουν αίτηση για αυτοτελή άδεια παρατάσεως της διαμονής τους. Βάσει αυτής της άδειας διαμονής έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε κάθε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής τους.
- 19 Μετά το διάστημα τριών ετών νόμιμης διαμονής στις Κάτω Χώρες, ουδεμία προϋπόθεση τίθεται πλέον για τη διαμονή του μέλους της οικογενείας, κατ’ εφαρμογή του άρθρου 7 της αποφάσεως 1/80. Το γεγονός ότι ο Τούρκος εργαζόμενος, μετά το διάστημα αυτό, έχει παύσει να είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας ή ότι έχει επέλθει ρήξη του οικογενειακού δεσμού δεν έχει συνέπειες για το δικαίωμα διαμονής του μέλους της οικογενείας. Ο κανόνας αυτός έχει εφαρμογή ανεξαρτητως του αν το μέλος της οικογενείας έχει αυτοτελή άδεια διαμονής.

20 Στο τμήμα Β2/8.3 της Νc 2000, όπως αυτό είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ορίζονται τα εξής:

«Η άδεια διαμονής δεν χορηγείται εφόσον το ενήλικο τέκνο δεν ανήκει όντως ή δεν ανήκε ήδη εντός της χώρας καταγωγής στην οικογένεια του γονέα. “Ανήκει όντως στην οικογένεια” σημαίνει ότι:

- ο οικογενειακός δεσμός υφίστατο ήδη στην αλλοδαπή·
- τίθεται θέμα ηθικής και οικονομικής εξαρτήσεως από τον γονέα, η οποία πρέπει να υφίστατο ήδη στην αλλοδαπή, και
- ο αλλοδαπός πρέπει να ζει με τον γονέα ή τους γονείς του.

Το ενήλικο τέκνο παύει να ανήκει όντως στην οικογένεια, εάν ο πραγματικός οικογενειακός δεσμός μπορεί να θεωρηθεί λυθείς. Αυτό ισχύει πάντοτε όταν συντρέχουν τουλάχιστον μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες περιστάσεις:

- ο αλλοδαπός ενσωματώνεται κατά μόνιμο τρόπο σε άλλη οικογένεια και το πρόσωπο με το οποίο σκοπεύει να ζήσει δεν βαρύνεται πλέον με την (πραγματική) συντήρησή του·
- ο αλλοδαπός ενσωματώνεται κατά μόνιμο τρόπο σε άλλη οικογένεια και το πρόσωπο με το οποίο σκοπεύει να ζήσει έχει παύσει να καλύπτει τα έξοδα της ανατροφής και της φροντίδας του·

- ο αλλοδαπός έχει ανεξάρτητη κατοικία και συντηρείται μόνος του·

- ο αλλοδαπός δημιουργεί ανεξάρτητη οικογένεια, δια της συνάψεως γάμου ή σχέσεως·

- ο αλλοδαπός έχει αναλάβει τη φροντίδα ή την επιμέλεια (φυσικού) τέκνου, τέκνου που έχει τεθεί σε ανάδοχη οικογένεια, υιοθετηθέντος τέκνου ή άλλου μέλους της οικογενείας του [...]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- ²¹ Όπως προκύπτει από τον φάκελο της υποθέσεως της κύριας δίκης, η F. Pehlivan, γεννηθείσα στην Τουρκία στις 7 Αυγούστου 1979, έλαβε άδεια εισόδου στις Κάτω Χώρες στις 11 Μαΐου 1999, λόγω οικογενειακής επανένωσης στην οικία των γονέων, ο ένας από τους οποίους τουλάχιστον ήταν ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας των Κάτω Χωρών.
- ²² Ο Staatssecretaris της χορήγησε για τον λόγο αυτόν, την 1η Αυγούστου 1999, άδεια διαμονής ορισμένου χρόνου, με ισχύ από 9ης Αυγούστου 1999, υπό την προϋπόθεση της «οικογενειακής επανένωσης υπό ευρεία έννοια στην οικία των γονέων». Οι αρχές των Κάτω Χωρών παρεξέτειναν την ισχύ της άδειας αυτή για τελευταία φορά μέχρι τις 24 Ιουλίου 2003.
- ²³ Δεν αμφισβητείται ότι η F. Pehlivan διέμεινε στην κατοικία των γονέων της στις Κάτω Χώρες από τις 12 Αυγούστου 1999 και μετά για τρία έτη.

- 24 Στις 22 Δεκεμβρίου 2000, η F. Pehlivan σύναψε γάμο, κατά τη διάρκεια σύντομης διαμονής της στην Τουρκία, με Τούρκο υπήκοο. Ενημέρωσε όμως την υπηρεσία αλλοδαπών για τον γάμο της μόλις στις 3 Μαΐου 2002 και ο γάμος καταχωρίστηκε στα μητρώα του δήμου της κατοικίας της την 1η Ιουλίου 2002.
- 25 Από τον γάμο αυτόν απέκτησε ένα γιο που γεννήθηκε στις 30 Μαρτίου 2002.
- 26 Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η F. Pehlivan, ο σύζυγός της ήλθε στις Κάτω Χώρες το 2002 ως οδηγός τουρκικού φορτηγού αυτοκινήτου και υπέβαλε στο κράτος αυτό αίτηση χορηγήσεως αδείας διαμονής. Κατόπιν της απορρίψεως της αιτήσεώς του, απελάθηκε από τις Κάτω Χώρες. Κατά την F. Pehlivan, ο σύζυγός της, επί εννέα μήνες, από τον Ιούνιο του 2002, ζούσε με την ίδια και τους γονείς της στην κατοικία τους.
- 27 Στις 10 Φεβρουαρίου 2004, ο γάμος της F. Pehlivan λύθηκε με απόφαση τουρκικού δικαστηρίου.
- 28 Την 1η Απριλίου 2005, η F. Pehlivan έφυγε από την οικία των γονέων της και εγκαταστάθηκε με τον γιο της σε άλλη διεύθυνση στις Κάτω Χώρες.
- 29 Με απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2003 ο Staatssecretaris ανακάλεσε, αναδρομικώς από τις 22 Δεκεμβρίου 2000, ημερομηνία της συνάψεως του γάμου της F. Pehlivan, την άδεια διαμονής της. Ως αιτιολογία της ανακλήσεως αυτής προβλήθηκε το γεγονός ότι, κατά το δίκαιο των Κάτω Χωρών, ο πραγματικός οικογενειακός δεσμός της F. Pehlivan με τους γονείς της έπρεπε να θεωρηθεί λυθείς από της συνάψεως του γάμου της.

- 30 Οι αρχές των Κάτω Χωρών συνήγαγαν ότι η F. Pehlivan διέμεινε νομίμως στις Κάτω Χώρες μέχρι τις 22 Δεκεμβρίου 2000, δηλαδή για περίοδο μικρότερη των τριών ετών, οπότε δεν μπορούσε πλέον να επικαλεσθεί λυσιτελώς το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 και έπρεπε επομένως να απελαθεί.
- 31 Θεωρώντας ότι η πραγματική διαμονή στους γονείς της εξακολούθησε να υφίσταται και μετά τις 22 Δεκεμβρίου 2000 και ότι η κατάστασή της σε σχέση με την εν λόγω διάταξη της αποφάσεως 1/80 δεν είχε επηρεαστεί από τον γάμο της, η F. Pehlivan άσκησε, στις 7 Νοεμβρίου 2003, ένσταση κατά της εναντίον της αποφάσεως απελάσεως. Κατόπιν της απορρίψεως της ενστάσεως αυτής, άσκησε, στις 29 Δεκεμβρίου 2005, προσφυγή ενώπιον του Rechtbank 's-Gravenhage, ζητώντας την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως απελάσεως.
- 32 Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν αμφισβητείται ότι ο πατέρας της F. Pehlivan πρέπει να θεωρηθεί Τούρκος εργαζόμενος κατά την έννοια της αποφάσεως 1/80 και ότι είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής.
- 33 Δεν αμφισβητείται επίσης μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης ότι η F. Pehlivan, από τις 12 Αυγούστου 1999, έζησε όντως με τον πατέρα της τουλάχιστον επί τρία συνεχή έτη.
- 34 Το Rechtbank 's-Gravenhage, εκτιμώντας ότι η επίλυση της ενώπιόν του διαφοράς εξαρτάται από το κατά πόσον το ως άνω γεγονός επαρκεί για να πληροί η F. Pehlivan την προϋπόθεση του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, σχετικά με τη νόμιμη διαμονή για τρία έτη στο κράτος μέλος υποδοχής, και να μπορεί έτσι να επικαλεσθεί βασίμως τα δικαιώματα που της παρέχει η διάταξη,

αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) α) Έχει το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο], πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 [...] την έννοια ότι το άρθρο αυτό έχει εφαρμογή εφόσον ένα μέλος οικογενείας έχει όντως ζήσει επί τρία έτη με Τούρκο εργαζόμενο, χωρίς το δικαίωμα διαμονής του εν λόγω μέλους οικογενείας να έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση από τις εθνικές αρχές κατά τη διάρκεια αυτής της τριετίας;
- β) Απαγορεύει το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο], πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 [...] στα κράτη μέλη να ορίζουν ότι, κατά τη διάρκεια της τριετίας, εφόσον το μέλος της οικογενείας στο οποίο έχει επιτραπεί η διαμονή συνάψει γάμο, παύει πλέον να αντλεί δικαιώματα από τη διάταξη αυτή, ακόμη και αν το μέλος της οικογενείας εξακολουθεί να ζει με τον Τούρκο εργαζόμενο;
- 2) Απαγορεύει το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο], πρώτη περίπτωση [της αποφάσεως 1/80], ή κάποια άλλη διάταξη ή αρχή του κοινοτικού δικαίου στις αρμόδιες εθνικές αρχές, μετά την παρέλευση της ως άνω τριετίας, να θέτουν αναδρομικώς υπό αμφισβήτηση το δικαίωμα διαμονής του ενδιαφερομένου αλλοδαπού, βάσει της εθνικής νομοθεσίας που αφορά το αν πρόκειται περί μέλους οικογενείας και/ή αν συντρέχει νόμιμη διαμονή κατά την εν λόγω τριετία;
- 3) α) Για την απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα, ασκεί επιρροή το αν ο αλλοδαπός, εκ προθέσεως ή μη, απέκρυψε στοιχεία τα οποία είναι σημαντικά για το δικαίωμα διαμονής βάσει τη εθνικής νομοθεσίας; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, υπό ποια έννοια;

- β) Ασκήσιμα συναφώς επιρροή το αν τα στοιχεία αυτά κατέστησαν γνωστά κατά τη διάρκεια της προαναφερθείσας τριετίας ή μετά την παρέλευσή της; Σημειωτέον συναφώς ότι, αφού γίνουν γνωστά τα στοιχεία αυτά, οι αρμόδιες εθνικές αρχές πιθανόν να πρέπει να προβούν σε (περαιτέρω) έρευνα πριν να είναι σε θέση να λάβουν απόφαση. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, υπό ποια έννοια;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- ³⁵ Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως του *Rechtbank's-Gravenhage* αφορά την κατάσταση Τουρκάλας υπηκόου στην οποία, ως τέκνο και, κατά συνέπεια, ως μέλος της οικογένειας Τούρκων μεταναστών από τους οποίους ο ένας τουλάχιστον ήταν ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας των Κάτω Χωρών, δόθηκε άδεια εισόδου στο κράτος μέλος υποδοχής για να ζήσει εκεί με τους γονείς της για τους σκοπούς της οικογενειακής επανένωσης, βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80.
- ³⁶ Το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε ότι η *E. Pehlivan* συγκατοίκησε με τους γονείς της αδιαλείπτως για περίοδο πλέον των τριών ετών, αλλά οι αρχές των Κάτω Χωρών αμφισβήτησαν το δικαίωμα διαμονής της στο κράτος μέλος υποδοχής για τον λόγο ότι σύναψε γάμο πριν την παρέλευση της τριετούς περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80. Οι εν λόγω αρχές στηρίχθηκαν συναφώς στην εθνική νομοθεσία δυνάμει της οποίας ο πραγματικός οικογενειακός δεσμός ενήλικου τέκνου με τους γονείς του θεωρείται ότι λύεται με τον γάμο του τέκνου αυτού, εφόσον δεν υφίσταται πλέον πνευματικός και οικονομικός σύνδεσμος του τέκνου αυτού με τους γονείς του, οπότε, στην περίπτωση

αυτή, η άδεια διαμονής δεν μπορεί πλέον να έχει ως νόμιμη βάση την οικογενειακή επανένωση.

- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, προέχει να κριθεί, όπως ζητεί κατ' ουσίαν το αιτούν δικαστήριο με το πρώτο ερώτημα, κατά πόσον Τουρκάλα υπήκοος που βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με την προσφεύγουσα της κύριας δίκης μπορεί να επικαλεσθεί λυσιτελώς το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80.
- 38 Προς τούτο, πρέπει ειδικότερα να καθορισθεί αν το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το γεγονός ότι μέλος της οικογένειας Τούρκου μετανάστη, στο οποίο δόθηκε άδεια εισόδου σε κράτος μέλος με σκοπό την οικογενειακή επανένωση με τους γονείς του, συνάπτει γάμο πριν την παρέλευση της τριετούς περιόδου που προβλέπεται στη διάταξη αυτή έχει αυτομάτως ως αποτέλεσμα να καθιστά μη νόμιμη, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, τη διαμονή του στο κράτος μέλος υποδοχής και αν, ως εκ τούτου, μπορεί το κράτος μέλος αυτό να εφαρμόσει νομίμως εθνική νομοθεσία σχετική με τη διαμονή, όπως αυτή που παρατίθεται στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως, σε Τουρκάλα υπήκοο, όπως αυτή της κύριας δίκης για την οποία δεν αμφισβητείται ότι, καθ' όλη την εν λόγω περίοδο, κατοικούσε πράγματι με τους γονείς της.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 39 Για να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο πρώτο ερώτημα, όπως αυτό περιγράφεται στις δύο προηγούμενες σκέψεις, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 έχει άμεσο αποτέλεσμα, οπότε οι Τούρκοι υπήκοοι επί των οποίων έχει εφαρμογή η διάταξη αυτή έχουν δικαίωμα να την επικαλεστούν ευθέως ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών ζητώντας τη μη εφαρμογή αντίθετων προς αυτήν κανόνων του εσωτερικού δικαίου (βλ., συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Απριλίου 1997, C-351/95, Kadiman, Συλλογή 1997, σ. I-2133, σκέψη 28, και

της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-303/08, Bozkurt, Συλλογή 2010, σ. I-13445, σκέψη 31).

- ⁴⁰ Όπως προκύπτει από το γράμμα του εν λόγω άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, για την κτήση των δικαιωμάτων που προβλέπει η διάταξη αυτή επιβάλλονται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις, δηλαδή ο ενδιαφερόμενος πρέπει, αφενός, να είναι μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής και, αφετέρου, να του έχει επιτραπεί από τις αρμόδιες αρχές του κράτους αυτού να έλθει να ζήσει μαζί με τον εν λόγω εργαζόμενο (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Bozkurt, σκέψη 26). Όπως αναφέρεται στις σκέψεις 21 έως 23 της παρούσας αποφάσεως, δεν αμφισβητείται, εν προκειμένω, ότι η F. Pehlivan πληροί τις προϋποθέσεις αυτές.
- ⁴¹ Εφόσον πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις, απομένει να εξακριβωθεί, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, αν ο οικείος Τούρκος υπήκοος διαμένει νομίμως επί ορισμένο χρονικό διάστημα στο κράτος μέλος υποδοχής (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-373/03, Aydinli, Συλλογή 2005, σ. I-6181, σκέψη 29).
- ⁴² Πάντως, οι περίοδοι διαμονής που προβλέπονται στις δύο περιπτώσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως προϋποθέτουν, διότι διαφορετικά θα καθίσταντο άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, την αναγνώριση στα μέλη της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου στα οποία δόθηκε άδεια να ζήσουν μαζί του στο κράτος μέλος υποδοχής σχετικού δικαιώματος διαμονής κατά τις περιόδους αυτές (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Kadiman, σκέψη 29, καθώς και Bozkurt, σκέψεις 31 και 36). Συγκεκριμένα, η μη αναγνώριση ενός τέτοιου δικαιώματος θα καθιστούσε κενή περιεχομένου την άδεια που παρέχει το οικείο κράτος μέλος σε μέλος της οικογένειας Τούρκου διακινουμένου εργαζομένου να ζήσει μαζί του και θα αναιρούσε τη δυνατότητα που παρέχεται στον ενδιαφερόμενο να διαμείνει στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής.

- 43 Συνεπώς, το μέλος της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου το οποίο, όπως και η F. Pehlivan, πληροί τις δύο προϋποθέσεις που υπενθυμίζονται στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως και διαμένει νομίμως για περισσότερο από τρία έτη στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, διαθέτει οπωσδήποτε στο εν λόγω κράτος μέλος δικαίωμα διαμονής που στηρίζεται ευθέως στη διάταξη αυτή.
- 44 Όσον αφορά ειδικότερα το κριτήριο της νόμιμης διαμονής πριν τη λήξη του αρχικού διαστήματος των τριών ετών, που προβλέπεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι όροι που χρησιμοποιούνται στις διάφορες διατάξεις της αποφάσεως 1/80 αποτελούν έννοιες του δικαίου της Ένωσης, οι οποίες πρέπει να ερμηνευθούν ενιαίως σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη το πνεύμα και τον σκοπό των εν λόγω διατάξεων και του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, προς διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής τους εντός των κρατών μελών (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 1997, C-98/96, Ertanir, Συλλογή 1997, σ. I-5179, σκέψη 59, καθώς και της 30ής Σεπτεμβρίου 2004, C-275/02, Ayaz, Συλλογή 2004, σ. I-8765, σκέψεις 39 και 40).
- 45 Συναφώς, κατά τον γενικό σκοπό της εν λόγω αποφάσεως, δηλαδή τη βελτίωση, στον κοινωνικό τομέα, του καθεστώτος που προβλέπεται για τους Τούρκους εργαζομένους και τα μέλη της οικογένειάς τους, ενόψει της σταδιακής επιτεύξεως της ελεύθερης κυκλοφορίας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, C-329/97, Ergat, Συλλογή 2000, σ. I-1487, σκέψη 43), το σύστημα που θέτει σε εφαρμογή, ειδικότερα, το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της ίδιας αποφάσεως αποσκοπεί στη δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την οικογενειακή επανένωση στο κράτος μέλος υποδοχής. Καταρχάς, δηλαδή πριν από τη λήξη της αρχικής περιόδου των τριών ετών που προβλέπεται στην πρώτη περίπτωση της εν λόγω διατάξεως, η εν λόγω διάταξη αποσκοπεί στη διευκόλυνση της απασχόλησης και της διαμονής του Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου, που είναι ήδη νόμιμα ενταγμένος στο κράτος μέλος αυτό, με την παρουσία των μελών της οικογένειάς του κοντά στον εργαζόμενο αυτό. Στη συνέχεια, η δεύτερη περίπτωση της ίδιας διάταξης εδραιώνει τη θέση των μελών της οικογένειας του Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου, παρέχοντας σε αυτά πρόσβαση στην αγορά εργασίας του εν λόγω κράτους μέλους, προκειμένου να ανεξαρτητοποιηθούν οικονομικά έναντι του εν λόγω εργαζομένου και ενισχύοντας έτσι τη μόνιμη ένταξη της οικογένειας στο κράτος μέλος υποδοχής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Bozkurt, σκέψεις 33 και 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 46 Το Δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού ότι το μέλος της οικογένειας είναι καταρχήν υποχρεωμένο, εκτός αν συντρέχουν θεμιτοί λόγοι, να διαμένει πράγματι με τον διακινούμενο εργαζόμενο, ενόσω το ίδιο το μέλος αυτό δεν έχει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, δηλαδή πριν από την παρέλευση της τριετίας που προβλέπεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Bozkurt*, σκέψη 35). Όπως επισήμανε το Δικαστήριο στις σκέψεις 42 και 44 της προπαρατεθείσας αποφάσεως *Kadiman*, τούτο δεν είναι απαραίτητο μόνο στην περίπτωση που αντικειμενικές περιστάσεις δικαιολογούν τη μη συγκατοίκηση στο κράτος μέλος υποδοχής του Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου και του μέλους της οικογένειάς του.
- 47 Το Δικαστήριο διευκρίνισε στο πλαίσιο αυτό ότι, λαμβανομένου υπόψη τόσο του ουσιώδους σκοπού του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 όσο και του πνεύματος της διατάξεως αυτής, εφόσον η είσοδος του μέλους της οικογένειας στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής επιτράπηκε προκειμένου το μέλος αυτό να επανενωθεί με την οικογένειά του, η επανένωση αυτή πρέπει να εκδηλωθεί συγκεκριμένα με τη διαρκή παρουσία του εν λόγω μέλους κοντά στον εργαζόμενο, δεδομένου ότι η παρουσία αυτή υλοποιείται με τη συγκατοίκηση των ενδιαφερομένων, μέχρις ότου το μέλος της οικογένειας μπορέσει, μετά την τριετία, να ζηήσει ανεξάρτητα από τον γονέα του που του παρέσχε τη δυνατότητα να ενταχθεί στο κράτος μέλος υποδοχής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Ergat*, σκέψη 36).
- 48 Έτσι, το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το κράτος μέλος υποδοχής να εξαρτά το δικαίωμα διαμονής του μέλους της οικογένειας κατά τη διάρκεια της αρχικής τριετίας από προϋποθέσεις ικανές να εξασφαλίσουν ότι η παρουσία του μέλους αυτού στην επικράτεια του συμβιβάζεται με το πνεύμα και με τον σκοπό του εν λόγω άρθρου 7, πρώτο εδάφιο (προπαρατεθείσα απόφαση *Kadiman*, σκέψη 33).
- 49 Προκειμένου να καθορισθεί το ακριβές περιεχόμενο της ερμηνείας αυτής, πρέπει να υπομνησθεί η λογική του συστήματος που βρίσκεται στη βάση του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, όπως διαμορφώθηκε από τα συμβαλλόμενα μέρη.

- 50 Συναφώς, όπως σαφώς προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, αφενός, η πρώτη είσοδος σε κράτος μέλος ενός μέλους της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους αυτού διέπεται, κατ' αρχήν, από το εθνικό δίκαιο του εν λόγω κράτους και η αρμοδιότητα αυτή έχει τη μορφή της άδειας που χορηγούν οι αρμόδιες εθνικές αρχές στον ενδιαφερόμενο να ζήσει μαζί με τον εργαζόμενο αυτόν (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Ayaz*, σκέψεις 34 και 35).
- 51 Αφετέρου, μετά την πάροδο της τριετίας που προβλέπεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, το κράτος μέλος δεν έχει πλέον δικαίωμα να επιβάλλει οποιονδήποτε όρο όσον αφορά τη διαμονή μέλους της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου (βλ. αποφάσεις *Ergat*, προπαρατεθείσα, σκέψη 38, και της 11ης Νοεμβρίου 2004, *C-467/02, Cetinkaya*, Συλλογή 2004, σ. I-10895, σκέψη 30).
- 52 Όσον αφορά το ενδιάμεσο στάδιο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά την τρίτη περίοδο από την είσοδο του μέλους της οικογένειας στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, το κράτος αυτό έχει ορισμένες αρμοδιότητες όσον αφορά τη ρύθμιση της διαμονής του ενδιαφερομένου, αλλά οι αρμοδιότητες αυτές δεν είναι απεριόριστες.
- 53 Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το γράμμα της σκέψης 33 της προπαρατεθείσας αποφάσεως *Kadiman*, το κράτος μέλος υποδοχής έχει δικαίωμα να επιβάλλει όρους στη διαμονή μέλους της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου αποκλειστικά και μόνο για να εξασφαλισθεί η πλήρης συμμόρφωση του επιδιωκόμενου από το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 σκοπού, λαμβάνοντας πρόνοια ώστε ο ενδιαφερόμενος να διαμένει στο έδαφός του σύμφωνα με το πνεύμα και τον σκοπό της διατάξεως αυτής, όπως υπενθυμίζονται στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως.
- 54 Δεδομένου ότι, κατά την εν λόγω τριετία, τα μέλη της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου δεν έχουν δικαίωμα, κατ' αρχήν, και υπό την επιφύλαξη ενός ευνοϊκότερου καθεστώτος όπως αυτού του άρθρου 14, παράγραφος 2, της αποφάσεως 1/80, να

ζήσουν ανεξάρτητα έχοντας δική τους εργασία, η διαμονή τους στο κράτος μέλος υποδοχής κατά την εν λόγω περίοδο έχει ως μοναδικό και αποκλειστικό λόγο την οικογενειακή επανένωση, η οποία παρέχει τη δυνατότητα στον Τούρκο εργαζόμενο, λόγω του οποίου δόθηκε στα μέλη της οικογένειάς του η άδεια εισόδου στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού, να διαμένει σε αυτό μαζί τους.

- 55 Συνεπώς, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί νομίμως να επιβάλει, κατά την αρχική τριετή περίοδο, στο μέλος της εν λόγω οικογένειας να συνεχίσει να διαμένει πράγματι με τον οικείο Τούρκο διακινούμενο εργαζόμενο.
- 56 Αντιθέτως, το κράτος μέλος αυτό δεν επιτρέπεται να θεσπίζει συναφώς ρύθμιση διαφορετικής φύσεως από εκείνη που προβλέπει η απόφαση 1/80 ή την επιβολή άλλων όρων εκτός από αυτούς που προβλέπει η εν λόγω απόφαση. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τόσον από την υπεροχή του δικαίου της Ενώσεως έναντι του εσωτερικού δικαίου των κρατών μελών όσο και από το άμεσο αποτέλεσμα μιας διατάξεως, όπως το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να τροποποιούν μονομερώς το περιεχόμενο του συστήματος βαθμιαίας εντάξεως των Τούρκων υπηκόων στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής και δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να θεσπίζουν μέτρα που μπορούν να δυσχεράνουν το νομικό καθεστώς που αναγνωρίζεται ρητώς από το δίκαιο που διέπει τη σύνδεση ΕΟΚ-Τουρκίας υπέρ των υπηκόων αυτών (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 2000, C-65/98, Eyüp, Συλλογή 2000, σ. I-4747, σκέψεις 40 και 41· της 19ης Νοεμβρίου 2002, C-188/00, Kurz, Συλλογή 2002, σ. I-10691, σκέψεις 66 έως 68, καθώς και της 4ης Φεβρουαρίου 2010, C-14/09, Genc, Συλλογή 2010, σ. I-931, σκέψεις 36 έως 38).
- 57 Πάντως, τούτο ακριβώς συμβαίνει όσον αφορά ρύθμιση τέτοιου είδους όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη. Έτσι, ρύθμιση όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο τμήμα B2/8.3 της Vc 2000, όχι μόνο δεν περιορίζεται στο να προβλέπει ότι το μέλος της οικογένειας Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου πρέπει να ζει πράγματι υπό την ίδια στέγη με αυτόν κατά τα πρώτα τρία έτη της διαμονής του στο κράτος μέλος υποδοχής, αλλά θεσπίζει κανόνα κατά τον οποίο, ιδίως, το γεγονός ότι το ενήλικο τέκνο συνάπτει γάμο ή σχέση θεωρείται, από μόνο του, ότι λύει τον πραγματικό οικογενειακό δεσμό. Η ρύθμιση αυτή παρέχει, επομένως, στις εθνικές αρχές το δικαίωμα να ανακαλούν αυτομάτως την άδεια διαμονής μέλους της οικογένειας

που βρίσκεται σε μια τέτοια κατάσταση, ακόμη και αν ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να ζει μαζί με τον εργαζόμενο.

- 58 Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι ρύθμιση τέτοιας φύσεως υπερβαίνει προδήλως τα όρια των μέτρων που μπορεί να λαμβάνει το κράτος μέλος υποδοχής βάσει της αποφάσεως 1/80. Όροι όπως αυτός που αναφέρεται στην προηγούμενη σκέψη ουδόλως περιλαμβάνονται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, η σύνταξη του οποίου είναι, αντιθέτως, γενική και άνευ αιρέσεων, ούτε μπορούν να στηριχθούν στο πνεύμα βάσει του οποίου θεσπίστηκε η εν λόγω διάταξη.
- 59 Όσον αφορά ειδικότερα την κατάσταση μέλους της οικογένειας όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, από τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, από την είσοδό της στο έδαφος των Κάτω Χωρών το 1999 και μέχρι την 1η Απριλίου 2005, ημερομηνία κατά την οποία εγκατέλειψε την οικογενειακή στέγη για να εγκατασταθεί σε άλλη διεύθυνση, η F. Pehlivan ουδέποτε διέμεινε χωριστά διακόπτοντας τη συγκατοίκηση με τους γονείς της, οι οποίοι διέμεναν νομίμως στο κράτος μέλος υποδοχής και από τους οποίους ο ένας τουλάχιστον ήταν ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους αυτού.
- 60 Επομένως, από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι, εν προκειμένω, η F. Pehlivan διέμεινε στο κράτος μέλος υποδοχής, ανελλιπώς για διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών, συμμορφούμενη πλήρως με τις απαιτήσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 και με τον σκοπό που αποτελεί τη βάση αυτής της διατάξεως, δηλαδή την οικογενειακή επανένωση.
- 61 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η ενδιαφερόμενη διέμεινε νομίμως καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής της στο έδαφος των Κάτω Χωρών, κατά την

έννοια της εν λόγω διατάξεως. Επομένως, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, το δικαίωμα διαμονής της F. Rehivan στο κράτος μέλος υποδοχής ουδόλως επηρεάστηκε, εν πάση περιπτώσει, από τον γάμο που σύναψε πριν από τη λήξη της τριετούς περιόδου που προβλέπεται στην πρώτη περίπτωση της ίδιας διατάξεως, εφόσον ο γάμος δεν είχε, εν προκειμένω, ως αποτέλεσμα τη διακοπή της πραγματικής συγκατοίκησης της ενδιαφερομένης με τον εν λόγω Τούρκο εργαζόμενο για τον οποίο της δόθηκε άδεια εισόδου στο κράτος μέλος αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση.

- 62 Η ερμηνεία αυτή είναι εξάλλου συνεπής με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 μπορεί να απολέσει τα δικαιώματα που του παρέχονται βάσει της διατάξεως αυτής σε δύο μόνο περιπτώσεις, δηλαδή είτε όταν η παρουσία του Τούρκου μετανάστη στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής συνιστά, λόγω της ατομικής συμπεριφοράς του, πραγματικό και σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής, είτε όταν ο ενδιαφερόμενος έχει εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους αυτού για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς να συντρέχουν θεμιτοί λόγοι (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση *Bozkurt*, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 63 Από τα ανωτέρω προκύπτει ειδικότερα ότι, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο και αντιθέτως προς τα προβλεπόμενα από τη ρύθμιση περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη, το γεγονός ότι, την κρίσιμη χρονική στιγμή, η ενδιαφερόμενη είναι ενήλικη ουδεμία επιρροή ασκεί στα δικαιώματα που απέκτησε βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις *Ergat*, προπαρατεθείσα, σκέψεις 26 και 27, καθώς και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, C-502/04, *Togun*, Συλλογή 2006, σ. I-1563, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 64 Από το σύνολο των σκέψεων αυτών, συνάγεται ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο γάμος που συνάπτει μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου πριν από την παρέλευση της τριετίας που προβλέπεται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 δεν ασκεί καμία επιρροή στη διατήρηση του δικαιώματός του διαμονής, καθόσον, καθ' όλη την εν λόγω περίοδο,

το μέλος αυτό συγκατοικεί πράγματι με τον εργαζόμενο. Το οικείο κράτος μέλος δεν μπορεί, επομένως, να αμφισβητήσει εν προκειμένω βασίμως το δικαίωμα διαμονής το οποίο αντλεί η προσφεύγουσα της κύριας δίκης από το δίκαιο της Ένωσης και εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια να το εφαρμόζουν στο ακέραιο και να προστατεύουν τα δικαιώματα που το δίκαιο αυτό απονέμει στους ιδιώτες, αφήνοντας ανεφάρμοστη κάθε ενδεχομένως αντίθετη διάταξη της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Eyüp*, σκέψη 42, και *Kurz*, σκέψη 69).

⁶⁵ Τέλος, διευκρινίζεται ότι η ερμηνεία που δόθηκε με την αμέσως προηγούμενη σκέψη δεν είναι ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970. Συγκεκριμένα, για λόγους παρεμφερείς προς αυτούς που παρέθεσε το Δικαστήριο στις σκέψεις 62 έως 67 της προπαρατεθείσας απόφασης *Derin* και στη σκέψη 21 της απόφασης της 4ης Οκτωβρίου 2007, C-349/06, *Polat* (Συλλογή 2007, σ. I-8167), καθώς και στη σκέψη 45 της προπαρατεθείσας απόφασης *Bozkurt*, η κατάσταση του μέλους της οικογένειας του Τούρκου μετανάστη δεν μπορεί να συγκριθεί λυσιτελώς με την κατάσταση του μέλους της οικογένειας ενός υπηκόου κράτους μέλους, με δεδομένες τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του νομικού καθεστώτος στο οποίο υπάγεται καθένας τους (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2010, C-462/08, *Bekleyen*, Συλλογή 2010, σ. I-563, σκέψεις 37, 38 και 43).

⁶⁶ Επομένως, κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της απόφασης 1/80 έχει την έννοια ότι:

— η διάταξη αυτή αποκλείει ρύθμιση κράτους μέλους κατά την οποία το μέλος οικογένειας Τούρκου εργαζομένου, ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους αυτού, το οποίο έχει λάβει νομίμως άδεια προς επανένωση με αυτόν, χάνει τα δικαιώματα που βασίζονται στην οικογενειακή επανένωση βάσει της διατάξεως αυτής απλώς και μόνο επειδή, έχοντας ενηλικιωθεί, συνάπτει γάμο, ενώ εξακολουθεί να συγκατοικεί με τον εργαζόμενο κατά τα τρία πρώτα έτη της διαμονής του στο κράτος μέλος υποδοχής·

— πρόσωπο τουρκικής υπηκοότητας, όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εμπίπτει στην εν λόγω διάταξη και μπορεί βεβαίως να επικαλεσθεί δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής βάσει της διατάξεως αυτής, παρά το γεγονός ότι σύναψε γάμο πριν από την παρέλευση της τριετίας που προβλέπεται στο εν λόγω πρώτο εδάφιο της πρώτης περιπτώσεως, καθόσον, καθ' όλη την περίοδο αυτή, έζησε πράγματι υπό την ίδια στέγη με τον Τούρκο διακινούμενο εργαζόμενο για τον οποίο του δόθηκε άδεια εισόδου στο κράτος μέλος αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση.

67 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα λοιπά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, για την προώθηση της συνδέσεως, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Σύνδεσης που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, έχει την έννοια ότι:

— η διάταξη αυτή αποκλείει ρύθμιση κράτους μέλους κατά την οποία το μέλος οικογένειας Τούρκου εργαζομένου, ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας

του κράτους αυτού, το οποίο έχει λάβει νομίμως άδεια προς επανένωση με αυτόν χάνει τα δικαιώματα που βασίζονται στην οικογενειακή επανένωση βάσει της διατάξεως αυτής απλώς και μόνο επειδή, έχοντας ενηλικιωθεί, συνάπτει γάμο, ενώ εξακολουθεί να συγκατοικεί με τον εργαζόμενο κατά τα τρία πρώτα έτη της διαμονής του στο κράτος μέλος υποδοχής.

- πρόσωπο τουρκικής υπηκοότητας, όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εμπίπτει στην εν λόγω διάταξη και μπορεί βασίμως να επικαλεσθεί δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής βάσει της διατάξεως αυτής, παρά το γεγονός ότι σύναψε γάμο πριν από την παρέλευση της τριετίας που προβλέπεται στο εν λόγω πρώτο εδάφιο της πρώτης περιπτώσεως, εφόσον, καθ' όλη την περίοδο αυτή, έζησε πράγματι υπό την ίδια στέγη με τον Τούρκο διακινούμενο εργαζόμενο χάριν του οποίου του δόθηκε άδεια εισόδου στο κράτος μέλος αυτό με σκοπό την οικογενειακή επανένωση.

(υπογραφές)